

नामांक

Roll No.

--	--	--	--	--	--	--

No. of Questions — 25

No. of Printed Pages — 3

VU—33-1—Sahit. Shas. I

वरिष्ठ उपाध्याय परीक्षा, 2011

साहित्यशास्त्रम्

प्रथमपत्रम्

समय : 3 $\frac{1}{4}$ घंटे

पूर्णांक : 60

परीक्षार्थिभ्यः सामान्यनिर्देशाः

- (1) परीक्षार्थिभिः सर्वप्रथमं स्वप्रश्नपत्रोपरि नामाङ्कः अनिवार्यतः लेख्यः ।
- (2) सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः ।
- (3) प्रत्येकं प्रश्नस्योत्तरमुत्तरपुस्तिकायामेव देयम् ।
- (4) प्रत्येकं प्रश्नभागस्योत्तरं क्रमानुसारमेकत्रैव लेखितव्यम् ।
- (5) प्रथमप्रश्नस्य चत्वारः (i, ii, iii एवं iv) भागाः सन्ति । प्रत्येकं भागस्य उत्तरस्य चत्वारः (अ, ब, स एवं द) विकल्पाः सन्ति । समुचित विकल्पस्य उत्तराक्षरम् उत्तर-पुस्तिकायां निम्नलिखित तालिकां निर्माय एकस्मिन् स्थाने एव लेखनीयम् ।

प्रश्न क्रमाङ्कः	समुचित उत्तराक्षरम्
1. (i)	
1. (ii)	
1. (iii)	
1. (iv)	

1. (i) काव्ये रमणीयतां नाशयन्ति —

(अ) गुणाः	(ब) अलङ्काराः	
(स) रसाः	(द) दोषाः ।	1
- (ii) यौगिक शब्दस्य भेदाः भवन्ति —

(अ) त्रयः	(ब) चत्वारः	
(स) पञ्च	(द) षट् ।	1
- (iii) वीररसस्य स्थायी भावो भवति —

(अ) रतिः	(ब) उत्साहः	
(स) हासः	(द) विस्मयः ।	1
- (iv) आद्याशब्द शक्तिः अस्ति —

(अ) लक्षणा	(ब) व्यंजना	
(स) ध्वनि	(द) अभिधा ।	1
2. शृंगाररसस्य स्थायी भावः कः ? 1
3. 'विशन्ति हृदयं कान्ता कटाक्षाः खञ्जनत्वेषः' अत्र कः दोषः ? 1
4. "तापेन भ्राजेत सूर्यः सूरश्चापेन राजते" अत्र कः अलङ्कारः ? 1
5. प्रसादगुणं सोदाहरणं विवेचयत । 1
6. किं नाम दोषाङ्कुशत्वम् ? तस्य कति विधत्वं ? विवेचयत । 1 $\frac{1}{2}$
7. अविमृष्टविधेयांशं दोषं सङ्गतिपूर्वकं वर्णयत । 1 $\frac{1}{2}$
8. 'प्रदीपं वर्धयेत्' इत्यत्र का लक्षणा ? स्पष्टयत । 1 $\frac{1}{2}$
9. 'पाचकः' अत्र किदृशी अभिधा ? 1 $\frac{1}{2}$
10. गुणीभूतव्यङ्ग्यस्य स्वरूपं वर्णयत । 1 $\frac{1}{2}$
11. मधुरावृत्तेः स्वरूपं सोदाहरणं निरूपयत । 1 $\frac{1}{2}$
12. प्रतिकूलाक्षरं दोषं सोदाहरणं निरूपयत । 1 $\frac{1}{2}$
13. "कान्तेन पृष्ठा रहसि मौनमेवोत्तरं ददौ" अत्र कः अलङ्कारः ? विवेचयत । 1 + 1 = 2
14. भयानक रसं सोदाहरणं विलिखत । 1 + 1 = 2
15. अधोलिखितायाः कारिकायाः सप्रसङ्गं व्याख्या कार्या — 1 + 2 = 3
 पदे तदंशे वाक्यांशे वाक्ये वाक्यकदम्बके ।
 यथानुसारमभ्यूहेद् दोषान् शब्दार्थं सम्भवान् ॥

16. अधस्तनेषु द्वयोः दोषयोः सोदाहरणं सङ्गतिपूर्वकं विवेचना कार्या — $1\frac{1}{2} + 1\frac{1}{2} = 3$
 (i) सङ्कीर्णम्
 (ii) अपुष्टार्थः
 (iii) भग्नप्रक्रमः ।
17. (क) अधस्तनेषु लक्षणेषु द्वयोः सोदाहरणं प्रतिपादनं कुरुत — $1\frac{1}{2} + 1\frac{1}{2} = 3$
 (i) सिद्धिः
 (ii) अक्षरसंहतिः
 (iii) अभिमानम् ।
 (ख) निम्नाङ्कितेषु गुणेषु द्वयोः लक्षणोदाहरणानि लिखत — $1\frac{1}{2} + 1\frac{1}{2} = 3$
 (i) समाधिः
 (ii) ओजः
 (iii) श्लेषः ।
18. रसभेदान् विलिख्य शृंगाररसस्य स्वरूपं निरूपयत । $1 + 1\frac{1}{2} = 2\frac{1}{2}$
19. कति स्थायिभावाः ? के च ते ? $\frac{1}{2} + 1 = 1\frac{1}{2}$
20. अविवक्षितवाच्यध्वनेः भेदान् वर्णयत । 3
21. अनुप्रासालंकारं साधु विविच्य तद्भेदानां नामोल्लेखनं कुरुत । $2 + \frac{1}{2} = 2\frac{1}{2}$
22. लक्षणाभेदान् सोदाहरणं संक्षेपेण निरूपयत । 3
23. (क) अधस्तनेषु अलङ्कारेषु द्वयोः लक्षणोदाहरणानि विलिख्य सङ्गति कार्याः — $1\frac{1}{2} + 1\frac{1}{2} = 3$
 (i) काव्यलिङ्गः
 (ii) यमक
 (iii) अपह्नुतिः ।
 (ख) अलङ्कार युग्मभेदं प्रदर्शयत — $1\frac{1}{2} + 1\frac{1}{2} = 3$
 विभावनाः विशेषोक्त्योः ।

अथवा

उपमा : उत्प्रेक्षयोः ।

24. के सञ्चारिणोभावाः ? प्रतिपादयत । 3
25. जात्या गुणेन क्रियया वस्तुयोगेन संज्ञया ।
 निर्देशेन तथा प्राहुः षड्विधामभिधां बुधाः ॥
 कारिकेयं विशदं व्याख्येया । 4